

Adjon Isten füvet, fát,
Tele pincét, kamarát,
Sok örömet a házban,
Boldogságot hazánkban.

Bizakodó, jót-remélő újévi hangulatban vágunk neki januári barangolásunknak. Tartogatok velünk **Észak-Dunántúlra**.

Deák Árpád tanár bácsi már sorolja is, mivel utazunk: a Balaton, a Fertő-, a Velencei-tó jegén jégvitorlással, a hercegi, grófi kastélyokba hintón, a Bakony-erdő betyárjai és a törökverő várak falai közé lóháton, Győr, Veszprém, Sopron gazdag múltjába csak úgy, a képzelet szárnyán.

Az országnak ez a sarka kicsit védettebb a délinél, a keletinél, épebben megőrizte történelmünk utóbbi ezer évének emlékeit: templomokat, várakat, kastélyokat.

A **fertődi Esterházy-kastély** Magyarország legnagyobb és legpompásabb kastélya, a XVIII. században épült. A kovácsoltvas kapu, a díszpark, a 126 szobás palota méltó volt arra, hogy az osztrák császári család tagjai is itt vendégeskedjenek.

A címlapon a **nagycenki Széchenyi-kastély** majolika-kályhája mellől kukucskálók ki az újévi tájra. Itt élt, s itt van eltemetve gróf Széchenyi István, akit Kossuth a legnagyobb magyarnak nevezett.

A fertődi kastély díszterme

Sárvár a Kanizsai és a Nádasdy család birtoka volt. A várúr hívására Erdélyből Dévai Bíró Mátyás jött Sárvárra, és 1534-ben református iskolát alapított, ahol a tanulók nemcsak latin, hanem magyar nyelven is tanultak. Itt nyomtatták ki az első magyar nyelvtan- és olvasókönyvet. Mindkettő Sylvester János munkája.

A sárvári kastély nagyterme

Én hogy festek bíborban-bársonyban?

Gróf Nádasdy Ferenc országbíró és felesége

LÁSZLÓ NOÉMI TÓVIDÉK

Tótól: Balaton, tóig: Fertő.
Frigyláda, kastély, ősi kőfejtő.
Rang, birtok, hírnév dús cirádái:
Széchenyi, Batthyány, Zichy, Esterházy.

Ezeréves tölgy, tíz ölnyi széles,
szárazan suttog a Rába vizéhez.
Sűrű Bakonyban betyárnóta hangja
messzi századokból szállong a magasba.

Ezüstbe-aranyba font tekintetével
messzi századokból László király kémlel,
Szent László királyunk tűzzománc palástban
barázdált homlokkal áll a pusztulásban.

Barázdált homlokkal Pannonhalmát nézi,
ugyan hova tűntek a kereszt vitézi',
ugyan hova tűntek szabad szívű bátrak,
sallangos lobogók, színes hadisátrak?

Hova tűnt a vígság, hímszál porcelánon,
hol vannak falaid, ájtatos Nagyvázsony?
Lecsordul az alkony a Balaton mentén.
Gizella királyné, mit álmodik Veszprém?

A Kisalföld központja, **Győr** a „három folyó városa”. A Duna, a Rába és a Rábca közti dombokon már 2500 éve település állt. Győr városát és püspökségét Szent István alapította. A püspöki székesegyház féltett kincse a Nagyváradról idekerült **Szent László herma**: aranyozott ezüst szobor, amelyben szent királyunk koponyáját őrzik.

A **Pannonhalmi apátság**, legrégebb keresztény templomunk, a **Kisalföldből** kiemelkedő dombon áll. Géza fejedelem és István király építtette Szent Márton tiszteletére. A kolostorba bencés szerzeteseket telepítettek. Híres katolikus gimnázium is működik itt.

A könyvtár

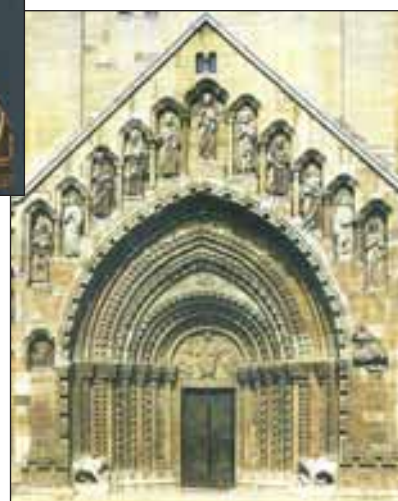
Könyvtárában számos régi, kézzel írott könyvet (kódexet) őriznek.

Bencés szerzetes

A **jáki templom** vastag falai, félkörös boltívei 750 éve állják az idők viharát.

Szentendrét a török pusztítás után szerb menekültek népesítették be. Hangulatos utcácskái sok művészt vonzanak. Nekem **Kovács Margit agyagszobrai** tetszettek leginkább.

Veszprém fölött ma is őrökdi a szent királyi pár. Gizella királyné védő kezében tartja az általa támogatott székesegyházat.

Nem fél a néni, hogy eltöri? Bezzeg én moccanni is alig mertem a csipkefinom **herendi porcelánok** között.

Mit tart a kezében Szent István király?

Pápa erődített várát a török csupán 3 évre tudta elfoglalni. 570 éves református iskolájában tanult **Petőfi Sándor** és **Jókai Mór**.

Szombathely a 400 éves római uralom idején Savaria néven Pannonia legrangosabb városa volt. A 2000 éves római császári palota romjait, mozaikképeit mi is megcsodáltuk.

Óskü – egyik legkorábbi keresztény templomunk igazi védőbástya volt a hívek számára.

1532-ben **Kőszeg** várának kapitánya, **Jurisich Miklós** 800 hős katonával 25 napig állta Nagy Szulejmán szultán 60.000 főnyi seregének ostromát. Végül a török elkötrődött a vár alól. Ma **Hősi Kapu** és a kőszegi templomokban 11 óra-kor is megkonduló harangszó őrzi a vitéz várvédők emlékét.

Minek az emlékére harangoznak 12-kor?

A római alapokra épült **Sopron** sűrű erdőkbe vágott országkapu. Polgárai a középkorban az erdélyi sóval kereskedve gazdagodtak meg. Pompás házaik közül sok ma is áll.

A város jelképe a 61 méteres **Tűztorony**. Alapjait még a rómaiak rakták le. A XI. századtól minden száz évben épült rá 1-1 emeletet. Erkélyéről figyelték a toronyőrök a közeledő ellenséget, vagy jelezték, ha valahol tűz ütött ki.

Sopron a Civitas Fidelissima – a

A Tűztorony

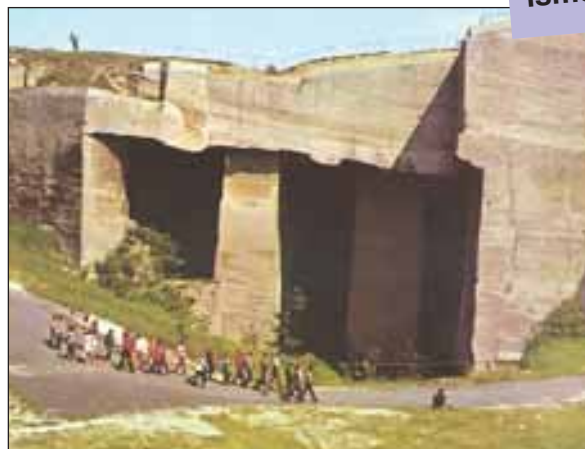
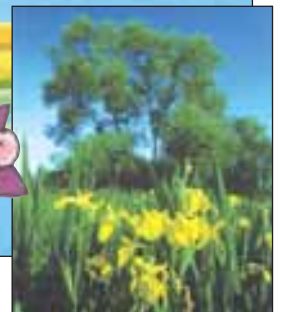
„leghűségesebb város” büszke címét viseli. Amikor Magyarországot Trianonban feldarabolták, ezt a várost is el akarták szakítani, de a soproniak 1921-ben úgy szavaztak, hogy hűségesek lesznek a hazához.

Ausztria helyett Magyarországhoz akart továbbra is tartozni **tíz Pinka-völgyi hűséges falu** is, bár lakosaik többsége horvát és német nemzetiségű.

A **Fertő-tónak** ma csak egynegyede magyar, háromnegyed részét Ausztria birtokolja. De a sekély, nádasokkal borított tó gazdag élővilágát ez aligha érdekli. Nőszirm, tündérrózsa virít, bíbic, gulipán, szárcsa költ a határ mindkét oldalán.

Milyen vízimadarakat ismersz még?

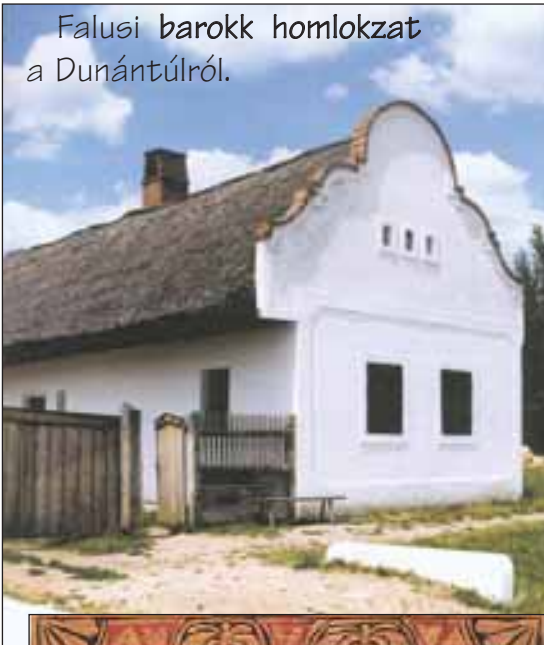

Hú nevelőim, dunántúli dombok,
ti úgy karoltok, hogy nem korlátoltok,
nem fogtok rabul, amikor öleltek,
ti úgy öveztek, hogy égig emeltek.

Illyés Gyula

A tótól nem messze van **Fertőrákos** kőbányája. Az itteni kőből épült Bécs számos palotája is. A kőtömbök helyén földalatti termek keletkeztek, ahol ma koncerteket, operaelőadásokat tartanak.

Falusi barokk homlokzat a Dunántúlról.

Így készül, és így néz ki a menyecske fején a rábaközi csipkehímzés.

Virtuskodó férfitánc a kisalföldi pásztorok botos-ugrósa.

Fokos, puska és cifraszűr – ezek a bakoyni betyárok felségjelei. A lóról csak azért szálltak le, hogy megküzdjenek egymással.

A rábaközi gyerekek hagyományos fajtáékokkal játszanak.

A csöcsös korsóból én is, te is, de a csali-kulacsból csak a gazdája tud inni. Ha nem ismered a titkát, vagy nem csorog egyáltalán, vagy a nyakadba ömlik belőle a bor.

Napsugár-naptárunkat

emeld ki a lapból, akaszd a falra: mese is, kép is, 2005-ös év is – mint a régi kalendáriumok.

Rábaköz

